

A. ΚΕΙΜΕΝΟ : Αθήνα και Ατλαντίδα

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Στη νήσο , λοιπόν , Ατλαντίδα συγκροτήθηκε μεγάλη και αξιοθαύμαστη δύναμη βασιλιάδων , που κυριαρχούσε σε όλο το νησί και σε πολλά άλλα νησιά και μέρη της ηπείρου . Αυτή όλη η δύναμη αφού συνενώθηκε , επιχείρησε κάποτε να υποδουλώσει με μια μόνο επίθεση και το δικό σας και το δικό μας τόπο και όλη την περιοχή που βρίσκεται μέσα στο στόμιο. Τότε , λοιπόν , Σόλωνα , η δύναμη της πόλης σας έγινε ξακουστή για τη γενναιότητα και το σθένος της σε όλους τους ανθρώπους. Γιατί ξεχώρισε από όλες στη γενναιότητα και τις πολεμικές τέχνες , αφού διέτρεξε τους έσχατους κινδύνους και αφού νίκησε τους επιδρομείς έστησε μνημείο νίκης και παρεμπόδισε την υποδούλωση όσων ακόμη δεν είχαν υποδουλωθεί και απελευθέρωσε χωρίς υστεροβουλία όλους τους άλλους. Και αργότερα , αφού έγιναν πολύ δυνατοί σεισμοί και κατακλυσμοί , το νησί της Ατλαντίδος εξαφανίστηκε αφού βυθίστηκε στη θάλασσα .Γι ' αυτό και τώρα το πέλαγος εκεί έχει γίνει αδιάβατο και δύσκολο να εξερευνηθεί.

Πλάτων,Τίμαιος

Ερωτήσεις κατανόησης

1. Τι συνέστη (συγκροτήθηκε) έν Ατλαντίδι νήσω;

.....

2. Τι έπεχείρησε αύτη ή δύναμις;

.....

3.Για ποιο λόγο έγινε ξακουστή η δύναμη της Αθήνας;

.....

.....

4.Πώς ήφανίσθη το νησί της Ατλαντίδος;

.....

5.Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης α με τη σημασία τους στη στήλη β

α	β
διαφανής	1.συγκροτούμαι
συνίσταμαι	2.δύναμη , σθένος
κρατῶ	3.αδιάβατος
ῥώμη	4.εμποδίζω
διακωλύω	5.γενναιότητα
ἄπορος	6.εξουσιάζω
εὐψυχία	7.ξακουστός

6. Με ποιες λέξεις του κειμένου είναι ετυμολογικά συγγενείς οι παρακάτω λέξεις της νέας ελληνικής : (π.χ. κράτος → κρατούσα) , συνάθροιση , υποδούλωση , άφιξη, τροπαιούχος, δύτες , κώλυμα ορμητήριο , ελευθερία.

7. ταῖς τέχναις , τῆς θαλάττης , τῆς ἠπείρου , τῶν σεισμῶν , το τρόπαιον : να κλιθούν

8. διεκύλυσε : α) χρονική αντικατάσταση και β) να κλιθεί η οριστική Παρατατικού , αορίστου και παρακειμένου μέσης φωνής .

B1 ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

κράτος: η ανώτατη πολιτική εξουσία, η οποία ασκείται σ' ένα σύνολο ανθρώπων εγκατεστημένων μόνιμα σε μια συγκεκριμένη χώρα: Το ελληνικό κράτος έκανε προσφυγή στον ΟΗΕ. (έκφρ.) κράτος εν κράτει, η αυτονομία την οποία αποκτά ένα πρόσωπο ή μία ομάδα, πέρα από τα καθορισμένα και επιτρεπτά όρια της κυβερνητικής δραστηριότητας. **β.** επικράτεια: Τα όρια του ελληνικού κράτους. **2.** (λόγ.) η εξουσία, η κυριαρχία: Υπό το κράτος του φόβου / του πανικού / της μέθης. κατά κράτος, ολοκληρωτικά, ολοσχερώς: Ηττήθηκαν κατά κράτος.

κράτηση: η ενέργεια ή το αποτέλεσμα του κρατώ, κυρίως στις σημασίες που αναφέρονται στη φύλαξη, διατήρηση, συγκράτηση, παρεμπόδιση, σύλληψη ή παρακράτηση: **α.** κράτηση / κρατήσεις θέσεων, κυρίως για μεταφορικό μέσο. **β.** (συνήθ. πληθ.) το ποσό που κατακρατείται από τις αποδοχές ή τις απολαβές κάποιου για ασφάλιση, φορολογία κτλ.: Το δώρο υπολογίζεται επί του βασικού μισθού, χωρίς τις κρατήσεις.. **γ.** ποινή που επιβάλλεται σε περιπτώσεις πταισμάτων: Προσωπική κράτηση, προσωρινή στέρηση της ελευθερίας· προσωποκράτηση. (λόγ. έκφρ.) υπό κράτηση: Τελώ υπό κράτηση. Θέτω κπ. υπό κράτηση, στέρηση εξόδου η οποία επιβάλλεται στο στρατό ως ποινή σε περιπτώσεις ελαφρών παραπτώματων

επικρατώ: εξουσιάζω, νικώ, υπερέχω. Από χθες επικρατούν άσχημες καιρικές συνθήκες στη Βόρεια Ελλάδα.

επικράτηση : υπεροχή, δύναμη, εξουσία

κατακράτηση: παράνομη ή βίαιη κράτηση προσώπου ή κατοχή πράγματος

ακράτεια: απουσία εγκράτειας, αδυναμία ANT: εγκράτεια

εγκράτεια: αυτοκυριαρχία, σωφροσύνη

συγκράτηση: διατήρηση, σταθεροποίηση

κρατικοποίηση: η ανάληψη από το κράτος της κυριότητας και του ελέγχου μιας επιχείρησης που ανήκε σε ιδιώτες. ANT: αποκρατικοποίηση

αποκρατικοποίηση :μετατροπή μιας κρατικής επιχείρησης σε ιδιωτική:

Υποστηρικτής των αποκρατικοποιήσεων.

γραφειοκρατία : σύστημα διεκπεραίωσης των δημόσιων κυρίως υποθέσεων, στο οποίο κυριαρχούν οι περιττές ενέργειες που επιβραδύνουν την όλη διαδικασία: Η πάταξη της γραφειοκρατίας είναι πρωταρχικός στόχος της κυβερνήσεως.. **2.** προσήλωση στους τύπους.

τεχνοκράτης: πολιτικός ή ανώτερο κρατικό στέλεχος, ειδικός σε τεχνικά θέματα: Τα βασικά υπουργεία τα κατέχουν τεχνοκράτες. || (μειωτ.) τεχνικός που δίνει προτεραιότητα στη λύση του τεχνικού μέρους ενός προβλήματος σε βάρος της κοινωνικής και ανθρωπιστικής πλευράς.

αποικιοκρατία: θεωρητική στάση και πρακτική που εκφράζει την οικονομική, πολιτική και πολιτιστική κυριαρχία χωρών ισχυρότερων επάνω σε ασθενέστερες

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να σχηματίσετε προτάσεις με τις λέξεις : επικράτηση , εγκράτεια , γυναικοκρατία , γραφειοκρατία , τεχνοκρατικός

2. Ποια είναι τα αντώνυμα των λέξεων : γυναικοκρατία , κρατικός , κρατικοποίηση

3. Να βρείτε σε ποια λέξη του λεξιλογικού πίνακα αντιστοιχούν οι παρακάτω ερμηνείες

1. ο κυρίαρχος της θάλασσας →
2. κυριαρχία ανδρών σε κάποιο τομέα →
3. αυτός που είναι κύριος του εαυτού του →
4. κυριαρχία →
5. οι κυβερνώντες →

4. Να συμπληρώσετε τα κενά με τον κατάλληλο τύπο των λέξεων στην παρένθεση
α. Ο.....προϋπολογισμός δεν επαρκεί για περισσότερες αυξήσεις

β. Ηείναι μεγάλη αρετή.

γ. Η αστυνομία συνέλαβε όλους τους

δ. Ηδύναμη των βασιλιάδων της Ατλαντίδας νικήθηκε από τους Αθηναίους.

ε. Η.....της Ολυμπιακής ήταν πρωτοσέλιδο στη χθεσινή εφημερίδα.

στ. Ο Σωκράτης ζούσε βίο

(εγκρατής , κρατικός , κραταιός , κρατικοποίηση , τρομοκράτης , εγκράτεια)

Γ.ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Γ' ΚΛΙΣΗ

Γενική Παρατήρηση :τα δίχρονα στην κατάληξη των ουσιαστικών της Γ' κλίσης είναι βραχύχρονα π.χ. τοῖς βασιλευσιν, τό καῦμα
ΦΩΝΗΗΝΤΟΛΗΚΤΑ

1.ΜΟΝΟΘΕΜΑ

	Ενικός	πληθυντικός
Όνομ.	ὁ βασιλεύς	οἱ βασιλεῖς
Γεν.	τοῦ βασιλέως ¹	τῶν βασιλέων
Δοτ.	τῷ βασιλεῖ	τοῖς βασιλευσιν
Αιτιατ	τόν βασιλέα	τούς βασιλέας
Κλητ	ῶ βασιλευ ²	ῶ βασιλεῖς

- 1.Το θέμα του είναι βασιλευ-, αλλά το -υ- πριν από φωνήεν αποβάλλεται (βασιλευ -ι→βασιλε -ι →βασιλει)
- 2.Η κλητική ενικού δεν έχει κατάληξη
- 3.Όμοια : ὁ κεραμεύς, ὁ γραμματεύς, ὁ ἱερεύς, ὁ γονεύς, ὁ χαλκεύς, ὁ ἵππεύς.....

2.ΔΙΠΛΟΘΕΜΑ

	Ενικός	πληθυντικός
Όνομ.	ἡ πόλις	αἱ πόλεις
Γεν.	τῆς πόλεως	τῶν πόλεων
Δοτ.	τῇ πόλει	ταῖς πόλεσιν
Αιτιατ	τήν πόλιν	τάς πόλεις
Κλητ	ῶ πόλι ¹	ῶ πόλεις

1. Η κλητική ενικού δεν έχει κατάληξη.
- 2.Όμοια : ἡ δύναμις, ἡ κτήσις, ἡ προᾶξις, ἡ φύσις, ἡ τάξις, ἡ φρόνησις, ἡ δύσις

ΟΔΟΝΤΙΚΟΛΗΚΤΑ

1.ΜΟΝΟΘΕΜΑ

	Ενικός	πληθυντικός
Όνομ.	ὁ γίγας ¹	οἱ γίγαντες
Γεν.	τοῦ γίγαντος	τῶν γιγάντων
Δοτ.	τῷ γίγαντι	τοῖς γίγασιν¹
Αιτιατ	τόν γίγαντα	τούς γίγαντας
Κλητ	ῶ γίγαν	ῶ γίγαντες

1. Οδοντικό πριν από σ αποβάλλεται: γίγαντ-ς → γίγας, γίγαντ-σιν→γίγασιν
- 2.Όμοια : ὁ ἐλέφας, ὁ ἀδάμας, ὁ Αἴας....

	Ενικός	πληθυντικός
Όνομ.	ὁ ἀνδριάς ¹	οἱ ἀνδριάντες
Γεν.	τοῦ ἀνδριάντος	τῶν ἀνδριάντων
Δοτ.	τῷ ἀνδριάντι	τοῖς ἀνδριᾶσιν
Αιτιατ	τόν ἀνδριάντα	τούς ἀνδριάντας
Κλητ	ῶ ἀνδριάς ²	ῶ ἀνδριάντες

1. Οδοντικό πριν από σ αποβάλλεται: ἀνδριάντ-ς→ἀνδριάς, ἀνδριάντ-σι→ἀνδριᾶσιν
- 2.Η κλητική είναι όμοια με την ονομαστική
- 3.Όμοια και ουσιαστικό ὁ ἰμάς

	Ενικός	πληθυντικός
Όνομ.	τό σῆμα ¹	τά σήματα
Γεν.	τοῦ σήματος	τῶν σημάτων
Δοτ.	τῷ σήματι	τοῖς σήμασιν
Αιτιατ	τό σῆμα ²	τά σήματα
Κλητ	ῶ σῆμα	ῶ σήματα

- 1.Έχει θέμα σηματ-, αλλά το -τ- αποβάλλεται, γιατί καμία λέξη της Ελληνικής δεν τελειώνει σε -τ-
- 2.Ονομαστική, αιτιατική και κλητική είναι όμοιες
- 3.Όμοια:τό κτήμα, τό καῦμα, τό κλάσμα...

2.ΔΙΠΛΟΘΕΜΑ

	Ενικός	πληθυντικός
Ονομ.	ὁ γέρων ¹	οἱ γέροντες
Γεν.	τοῦ γέροντος	τῶν γερόντων
Δοτ.	τῷ γέροντι	τοῖς γέρουσιν
Αιτιατ	τόν γέροντα	τούς γέροντας
Κλητ	ὦ γέρον	ὦ γέροντες

1. Έχει δύο θέματα γέροντ-και γέρωντ- , αλλά το -τ- αποβάλλεται στην ονομαστική, γιατί καμία λέξη της ελληνικής δεν τελειώνει σε -τ-

2.Όμοια: ὁ δράκων, ὁ θεράπων , ὁ λέων , ὁ τένων, ὁ Κρέων..

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να κλιθούν τα ουσιαστικά: ὁ κεραμεύς, ἡ τάξις, ὁ ἐλέφας , ὁ ἰμάς, τό κῦμα, ὁ δράκων
2. Να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις των ουσιαστικών : ὁ γονεύς , ἡ πρᾶξις
3. Να γράψετε την κλητική ενικού και τη δοτική πληθυντικού των ουσιαστικών: ὁ ἀνδριάς , ὁ ἀδάμας , ὁ λέων

Ασκήσεις

1. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω φράσεις με τους κατάλληλους τύπους των ουσιαστικών στην παρένθεση

1. Το σημείον τοῦτο γέγονε κατὰ(βούλησις, αιτιατ. ενικ) Διός.
2. Ἀγησίλαος ἐβούλετο τάς(πόλις) αὐτονόμους εἶναι.
3. Οἱ(ὀπλίτης) μὲν Λακεδαιμόνιοι εἰσὶν , οἱ δ'(ἵππεύς) Θηβαῖοι.
4. Οἱ(πολίτης) τάς αἰσχροάς(πρᾶξις) κολάζουσιν.
5. Οὗτοι ἐνομίζοντο Ἀσκληπιοῦ(θεράπων)
6. Οἱ(νέος) τὰ(σῶμα) ἐγύμναζον.
7. Ἡ γεωργία ἐνομίζετο ἄριστον ἐπιμέλημα ὑπὸ τῶν(βασιλεύς)
8. Ἐκεῖ ἔζων Κύκλωπες καὶ ἄγρια φῦλα(γίγας, γεν πληθυντικού)
9. Παιῖδες εἰσὶν(γονεύς, δοτική πληθυντικού)(ἄγκυρα) βίου.
10. Ἐξ ὄνυχος τόν.....(λέων)
11. Κύρος ἐβοήθει τοῖς.....(ἵππεύς)
12. Πολύ τοῦ(στράτευμα) ἐκινδύνευε.
13. Οὗτος ὁ λειμών τροφήν τοῖς.....(ἐλέφας) καὶ τοῖς(λέων) παρέχει θήραν.
14. Ὁ παιδαγωγός ὠργίζετο τῇ(ὑβρις) τοῦ παιδός.
15. Ἐνταῦθα ἐντυγχάνομεν τῷ(γέρον)
16. Τὴν τοιαύτην(δύναμις) ἀνδρείαν ἐγὼ καλῶ.
17. Ἦν στήλη πετρίνη ἀνδρός πνίγοντος.....(λέων, αιτιατική ενικού)
18. Οἱ(Θηβαῖος) ἔφευγον διὰ τῆς(πόλις)
19. Βουκεφάλας ὑπὸ(καῦμα, γεν. ενικ) καματηρός ἐγένετο.
20.(ἀνδριάς, γεν. ενικού) ἀφωνότερος.

2. Να γράψετε τις πλάγιες πτώσεις των ουσιαστικών : ἡ τάξις, ὁ γραμματεὺς, τὸ καῦμα

ενικός αριθμός		
πληθυντικός αριθμός		

3. Να γράψετε τις πτώσεις που ζητούνται για κάθε ουσιαστικό που ακολουθεί:
ὁ γονεύς: κλητική ενικού και αιτιατική πληθυντικού
τὸ γράμμα :δοτική ενικού και πληθυντικού

τό σῶμα: γενική ενικού και πληθυντικού
 ό θεράπων: κλητική ενικού και πληθυντικού
 ό κεραμέυς: γενική ενικού και δοτική πληθυντικού
 ή φύσις: δοτική ενικού και πληθυντικού
 ή κίνησις:γενική ενικού και αιτιατική πληθυντικού
 ό άδάμας : κλητική ενικού και δοτική πληθυντικού
 ό ίμάς : αιτιατική ενικού και πληθυντικού

4. Να αντιστοιχίσετε τα ουσιαστικά της στήλης Α με τη γραμματική αναγνώριση της στήλης Β

Α	Β
1. ποίησιν	α.δοτική ενικού
2.θεράπουσιν	β.γενική ενικού
3.άκροπόλει	γ.κλητική ενικού
4.βεβαιώσεως	δ.δοτική πληθυντικού
5.άδάμαν	ε. αιτιατική ενικού

5. Να συνδύσετε τις λέξεις της στήλης α με τα ουσιαστικά της στήλης β , αφού τα βάλετε στη σωστή πτώση και αριθμό(φροντίζοντας να σχηματίσετε αποδεκτά ονοματικά σύνολα)

α	β
1.σεβασμίους	α. έλέφας→
2.χαλκίνου	β. θεράπων→
3.άγρίω	γ. γέρων→
4.μεγάλων	δ. λέων→
5.άγαθοίς	ε. άνδριάς→

6. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω φράσεις με τους κατάλληλους τύπους των ουσιαστικών στην παρένθεση

1. Ό παράδεισος έστι πλήρης.....(λέων, γεν.πληθυντικού).
2. Οί(δράκων)ήσαν μυθολογικά όντα.
3. Ό γέρων κοσμεί τό οΐκημα πολλοίς(άνδριάς).
4. Οί λησταί όμοιοι τοίς.....(δράκων) εισίν.
5. Ό Ζεΰς έκράτησε τών.....(γίγας).
6. Ώ.....(γέρων) , γλώτταν ήδίστην έχεις.
7. Ό υίός του(γέρων) τό πεπρωμένον ούκ άποφεύγει.

7. Να αντιστοιχίσετε τα τριτόκλιτα ουσιαστικά της στήλης α με την κατηγορία που ανήκουν της στήλης β

α	β
1.ό τένων	α. ακατάληκτο μονόθεμο οδοντικόληκτο
2.ό Κάλχας	β. καταληκτικό διπλόθεμο φωνηεντόληκτο
3.ή ποίησις	γ. καταληκτικό μονόθεμο φωνηεντόληκτο
4.ό άλιεύς	δ. καταληκτικό μονόθεμο οδοντικόληκτο
5.τό τραΰμα	ε. ακατάληκτο διπλόθεμο οδοντικόληκτο